

EĞİTİM TARİHİMİZDE ÖĞRENCİLERİN FİZİKSEL VE RUHSAL GELİŞİMLERİNİN TAKİP EDİLMESİ İÇİN HAZIRLANMIŞ BİR REHBERİN İNCELENMESİ*

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Gönül Türkan DEMİR¹

* Bu çalışma Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı tarafından 10-12 Ekim 2019 tarihleri arasında Bolu'da düzenlenen VI. Uluslararası Tarih Eğitimi Sempozyumunda sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Amasya Üniversitesi Eğitim Fakültesi, gonul_2818@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6056-4137.

Geliş Tarihi: 06.04.2020 Kabul Tarihi: 17.12.2020 DOI: 10.37669/milliegitim.715204

Öz: Ülkemizde eğitim programlarında yapılandırmacı kuramın temele alınmasıyla birlikte öğrenci merkezli eğitim anlayışı çerçevesinde öğretim süreçlerinin hazırlanması sırasında öğrenciyi tanıma, bireysel farklılıkları dikkate alma önem kazanmıştır. Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı eğitim programlarının uygulanmaya başlanması 2000'li yılların başlarına rastlamaktadır. Bu noktada eğitim tarihimizde öğrenci gelişiminin takibiyle ilgili neler yapılmış olduğu araştırılmıştır. İlgili kaynaklar incelenmiş ve 1920 yılında öğrencinin gelişiminin takip edilmesine yönelik olarak hazırlanmış olan bir gelişim dosyasına ulaşılmıştır. Bu çalışmada Mekteplere Devam Eden Çocukların Ahval-i Maddiye ve Manevîyelerini Tetkike Mahsus Rehber adıyla yayınlanmış olan dosya incelenmiştir. Çalışma doküman analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiş nitel bir araştırmadır. Dosyanın içeriğinin betimsel analizi yapılarak klasik eğitim anlayışlarının hâkim olduğu dönemlerde öğrencilerin gelişimlerinin hangi ölçütlere göre takip edildiğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Öğrenci takip dosyasının içeriğine bakıldığında öğrencinin akademik başarısından ziyade ahlaki ve ruhsal gelişiminin takip edilmesine önem verildiği anlaşılmıştır. Öğrenciyi tanımak için dosya da öğrencinin ortaya koyduğu ürünlerin ve bu ürünleri ortaya koyarken o öğrencide meydana gelen değişimlerin, yapılan bir ürün ya da etkinliğin öğrencinin maddi ve manevi varlığına yaptığı etkilerin üzerinde durulmuştur. Dosyanın hazırlanma amacının öğrencinin kişilik gelişiminin nasıl şekillendiğinin tespit edilmesini kolaylaştırmaya yönelik olduğunu düşünmek mümkündür. Günümüz eğitim anlayışlarıyla geçmişin karşılaştırmasının yapılmasına zemin oluşturabilecek olan bu çalışma eğitim yaklaşımlarımızın temellendirilmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: öğrenci, kişisel gelişim, portfolyo, değerlendirme, türk eğitim tarihi

AN EXAMINATION OF A PREPARED GUIDE TO TRACK THE PHYSICAL AND SPIRITUAL DEVELOPMENT OF STUDENTS IN OUR EDUCATION HISTORY

Abstract:

Since to taken base on of constructivist theory in education programs in our country, it has become important to know the student and to take into account the individual differences during the preparation of teaching processes within the framework of student-centered education. At this point, what has been done about the follow up of student development in our educational history has been investigated. The related resources has been examined and so finding a development file was prepared in 1920 to follow the development of the student. In this study, the file published under the name of "Guide of Research on the Material and Spiritual Status of Children Attending Schools" will be examined. By descriptive analysis of the content of the file, it was aimed to reveal the criteria according to which the development of the students was followed during the periods of classical education. When the content of the student development file is examined, it is understood that it is important to follow the moral and spiritual development of the student rather than academic success. This study, which can be used as a basis for the comparison of today's educational approaches with the past, will contribute to the foundation of our educational approaches.

Keywords: student, personal development, portfolio, evaluation, history of Turkish education

Giriş

Eğitim programlarının yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak hazırlanması ve uygulamaya konulmasıyla birlikte eğitim-öğretim süreçlerinde önemli değişmelerin gerçekleştiği görölmektedir. Eğitim alanında yapılan çalışmalar da yapılandırmacı yaklaşımla birlikte önem kazanan öğrenme-öğretme süreçleri, ürünün değil sürecin değerlendirilmesi, öğrenci merkezli eğitim ortamları gibi konulara yoğunlaşmıştır (O'Neill & McMahon, 2005, 31; Yurdabakan, 2011, 56; Mammadova, 2019, 29-30; Olifer, 2020). Bu konuların önem kazanmasıyla birlikte eğitimin en önemli noktalarından birisi olan bireyi/öğrenciyi tanıma konusunda da yeni anlayışların geliştirilmesi gerekli hâle gelmiştir. Yeşilyaprak (2000), eğitimin en önemli amacını "bireyi topluma yararlı hâle getirmek" olarak ifade etmiştir. Bireyin topluma yararlı hâle gelebilmesi oldukça

kapsamlı bir süreci içermektedir. Bu durumda başta öğretmen-öğrenci ilişkisi ve iletişimi olmak üzere öğrencinin eğitim ortamında geçirdiği tüm süreçlerin uygun bir şekilde biçimlendirilmesinin önemi artmaktadır (Aktepe, 2005; O'Neill & McMahon, 2005, 36).

Öğrenciyi tanıma konusunu öğretmenlik yeterlilikleriyle de doğrudan ilişkilendirmek doğru bir yaklaşım olacaktır. Öğretmenlik mesleğinin kendine özgü yeterlilikleri kapsamında yer alan öğrenciyi tanıma yeterliliğinin tam olarak sağlanabilmesi için öğretmenin hangi noktalarda öğrenciyi tanıması gerektiğinin de doğru ifade edilmesi gerekmektedir (Toprak ve Çakır, 2018, 245-246). Öğrenciyi tanımak için ele alınması gereken başlıca konuları Şahin ve Beydoğan (2016, 180); bireyin ailesi ve aile ilişkileri, sosyo ekonomik durumu, bedensel gelişimi ve sağlığı, zihin ve dil gelişimi, sosyal ve duygusal gelişimi, okul eğitimi ve başarı durumu, okul dışı etkinlikleri ve iş deneyimi, ilgileri, geleceğe yönelik planları ve mesleki eğilimleri şeklinde sıralamıştır. Burada bahsedilen bilgilerin öğrencinin tüm hayatını kapsadığı göz önüne alındığında eğitimin istedik hedeflerine ulaşabilmek için bu bilgilerin düzenli bir şekilde tutulmasının da önemi artmaktadır. Bu bağlamda ülkemizde de eğitim programlarının hazırlanmasında temel felsefi bakış olan yapılandırmacı yaklaşım (Erdem, 2013), öğrenciyi tanıma yeterliliği açısından öğretmenlere katkı sağlayacak bir yapıya sahiptir.

Türk eğitim tarihinin birinci el kaynaklarına bakıldığı zaman özellikle 19. yy'da gerçekleştirilen eğitimde batılılaşma hareketleri sonucunda geleneksel eğitim anlayışlarında büyük çaplı değişimlerin olduğu görülmektedir. II. Meşrutiyet Döneminden itibaren modern eğitim anlayışına dayalı bir eğitim sistemi oluşturulmaya çalışılmıştır. Bu dönemlerde atılan adımlar Cumhuriyet Dönemi'nde yeni oluşturulan eğitim sistemine de temel oluşturacak niteliktedir (Akyüz, 2019). Millî Mücadele yılları eğitimi incelendiğinde savaşın en hararetli olduğu dönemlerinde bile eğitim çalışmalarının devam etmesi için çaba gösterildiği anlaşılmaktadır. Bu dönemin eğitimde en yüksek kurumu Darulfünun'dur. 1919 Nizamnamesi ile "ilmî muhtariyet" kazanan Darulfünun, özellikle Edebiyat Fakültesi, içinde bulunulan karışık ortamda oldukça verimli çalışmalara imza atmıştır. 1919 Nizamnamesi ile kazanmış olduğu idari ve ilmî özerklik sonucunda Edebiyat Fakültesi bünyesinde yeni oluşumların gerçekleştirildiği, darulmesailerde (enstitülerde) ve kürsülerde yeni düzenlemelere gidildiği görülmektedir. Bu düzenlemeler sırasında İsmail Hakkı Bey tarafından Eğitim Enstitüsüne bağlı olarak oluşturulan *Mektep ve Terbiye Müzesi* Türk eğitim tarihi açısından oldukça önemli girişimlerde bulunmuştur. Selçuk (2012), bu kurumun amaçlarını şu şekilde ifade etmiştir;

"Memlekette terbiyeye dair içtimai malumatı toplamak, telif etmek ve terbiye hakkında yapılacak çalışmalara yardımcı olmak üzere açılan Mektep ve Terbiye Müzesi'nin kuruluş amacı ve görevleri şu şekilde açıklanabilir: Mekteplerin, bütün talim ve terbiye müesseselerinin binaları, planları ve eğitim öğretim faaliyetleri, öğrencilerin ahlaki, bedeni ve fikri hallerini gösteren eserler, istatistikler, okullardaki ceza ve mükaflat usulleri, devam ve devamsızlık vakaları gibi

konularda bilgi ve belge toplamak ve toplanan malzemelerden rehber kitaplar yayımlamak... Ayrıca memleketteki maarif haritalarını kayıt ve tespit etmek, muhtelif memleketlerin talebelerine ait fotoğrafları derlemek, talebelerin yaptığı el işlerine ait örnekleri sergilemek, talim ve terbiye hakkında yazılmış her türlü eseri müze kütüphanesine kazandırmak da müzenin kuruluş amaçları arasında bulunmaktadır”.

Mektep ve Terbiye Müzesi'nin 1933 yılına kadar faaliyetlerine devam ettiği, bu tarihte İsmail Hakkı Bey'in Darulfünun'dan ayrılmasından sonra kapatıldığı anlaşılmaktadır (Selçuk, 2012, 248-249). Müzenin kuruluş amaçlarına uygun olarak “Tetkik Rehberleri” adıyla bir dizi yayın yaptığı ve doldurulması için okullara gönderdiği yapılan araştırmalar sırasında tespit edilmiştir. Mektep ve Terbiye Müzesi tarafından 1 numaralı tetkik rehberi olarak hazırlanmış olan *Mekteplere Devam Eden Çocukların Ahval-i Maddiye ve Maneviyelerini Tetkike Mahsus* adlı rehber incelendiğinde bu çalışmaya konu edilecek derecede önemli olduğu görülmüştür.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmaya konu edilmiş olan *Mekteplere Devam Eden Çocukların Ahval-i Maddiye ve Maneviyelerini Tetkike Mahsus* adlı kitapçık şeklinde hazırlanmış olan metnin içeriği incelendiğinde öğrencinin bireysel gelişiminin takibine yönelik oldukça önemli noktalara değinildiği anlaşılmıştır. Bu nedenle bu metnin içeriğinin yeniden ele alınmasıyla günümüz eğitim anlayışlarına ve özellikle öğrenciyi tanıma etkinliklerine katkı sağlamak amaçlanmıştır. Öğrencinin bireysel gelişiminin takip edilmesinin önemine 1920'li yıllarda varılmış olması ve bu konuda girişimlerde bulunulması çalışmaya önem katmaktadır. Millî Mücadele Dönemi'nde eğitim alanında yapılan çalışmaların değerlendirilmesi Cumhuriyet'in ilk yıllarında gerçekleştirilen yeniliklerin temellerini oluşturması açısından büyük önem taşımaktadır. İlaveten incelenen metnin içeriğinin yanı sıra öğretmenlere bu rehberi doldururken nelere dikkat etmeleri gerektiğiyle ilgili ayrıntılı açıklamalara yer verilmiş olması hem hazırlanmış olan bu rehberin niteliğini hem de bu çalışmanın önemini arttırmaktadır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Doküman analizi yoluyla ulaşılmış olan 1920 tarihli *Mekteplere Devam Eden Çocukların Ahval-i Maddiye ve Maneviyelerini Tetkike Mahsus* tetkik raporunun incelenmesine dayanan bu çalışma tarama yöntemiyle gerçekleştirilmiş nitel bir araştırmadır. Çalışma doküman incelemesi yönteminin aşamaları dikkate alınarak şekillendirilmiştir. Doküman incelemesi nitel çalışmalarında araştırmanın konusuna göre tek başına bir yöntem olarak kullanılabilirliği gibi veri toplama aracı olarak da kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2013, 217). Araştırma sorusuna göre dokümanlar kimi zaman araştırmanın ana verisini oluştururken kimi zaman yardımcı veri olarak da kullanılabilir (Güler, Haliciođlu ve Taşğın, 2013, 127). Bu çalışmada incelenen dokümanlar araştır-

manın ana verisini oluşturmaktadır. İncelenen eser 1336 tarihinde Mektep ve Terbiye Müzesi tarafından yayınlanan Tetkik Rehberleri adlı bir yayın dizisinin ilk rehberidir. 20 sayfa olarak hazırlanmış olan bu rehber, öğretmenler tarafından doldurulmaya uygun şekilde tasarlanmıştır. Her bir rehber sadece bir öğrenciye ait bilgilerin yer alacağı şekilde öğrenciler için bireysel olarak düzenlenmiştir. Osmanlıca olan metin günümüz Türkçesine çevrilmiş, sadeleştirilmiş ve analiz edilmiştir. Bu esere İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı arşivinden ulaşılmıştır.

Verilerin Analizi

Çalışmada incelenen metnin analizinde betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analizde amaç elde edilen bulguları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuya sunmaktır. Bu amaçla elde edilen veriler önce sistematik ve açık bir şekilde belirlenir (Yıldırım ve Şimşek, 2013, 256-257). Bu çalışmada incelenen metnin içeriği orijinalindeki bölümlere uygun olarak sınıflandırılmıştır. Daha sonra günümüz eğitim yaklaşımları bağlamında benzerlik ve farklılıkları bulgular kısmında ele alınmıştır.

İlgili alan yazın incelendiğinde nitel araştırmalarda çalışmanın niteliğinin belirlenmesi konusunda dikkat edilmesi gereken ölçütler noktasında nicel araştırmalarla belli farklılıklara dikkat çekildiği görülmektedir (Başkale, 2016; Arastaman, Öztürk Fidan ve Fidan, 2018; Yaşar, 2018). Creswell (2013, 201), nitel araştırmalarda geçerliği belirli süreçler vasıtasıyla bulguların doğruluğu için araştırmacı kontrolü şeklinde ifade ederken güvenilirliği ise farklı projeler ve farklı araştırmacılar açısından da araştırmacının yaklaşımının tutarlılığı olarak kabul etmektedir. Arastaman, Öztürk Fidan ve Fidan, (2018) nitel araştırmaların dayandığı felsefi temellere uygun olarak güven-duyulabilirlik kavramına dikkat çekmektedir.

Araştırmanın güven duyulabilirliğini, inandırıcılık, aktarılabilirlik, güvenilebilirlik ve onaylanabilirlik ölçütleri sağlamaktadır (Arastaman, Öztürk Fidan ve Fidan, 2018, 50-62). Bu çalışmada inandırıcılığın, güvenilebilirliğin ve onaylanabilirliğin sağlanması noktasında çalışmanın ana veri kaynağı olan tetkik rehberinin orijinalliğiyle ilgili olarak uzman kontrolü sağlanmıştır. Aktarılabilirliğin sağlanması içinde Osmanlıca metinlerin transkripsiyonları tamamlandıktan sonra iki uzman tarafından transkript metinlerin incelenmesi sağlanmıştır. Çapraz kontrol sonucunda incelenen rehber ve transkript metinlerinin çalışmada kullanılmaya uygunluğuna karar verilmiştir.

Bulgular ve Tartışma

Öğrencilerin Fiziksel ve Ruhsal Gelişimlerinin Takip Edilmesi

Bu çalışmada incelemesi yapılan *Mekteplere Devam Eden Çocukların Ahval-i Maddiye ve Maneviyelerini Tetkike Mahsus* adlı metnin ilk sayfasında çocuğun fotoğrafının yapııştırılacağı bir alan ve altında okulu, sınıfı, numarası, yaşı ve adıyla ilgili bilgilerin yazılacağı bir kısım düzenlenmiştir. İkinci sayfaya bakıldığında *Ahval-i cismaniyye ve ruhiyye tetkikatı (Bedeni ve Ruhi Durumunun Tetkiki)* başlığı altında bir tablo görülmek-

tedir. Bu tabloda çocuğun fiziksel özellikleriyle ilgili *ismi, doğum tarihi ve yeri, milleti, baba adı, babasının sanatı ve memuriyeti, ebeveyninin öğrenim derecesi, kudret ve hareket kabiliyeti, görünüşü, bedeni gücü, hafızası, baş çevresi genişliği, omuzlarının genişliği, boyu, ağırlığı, soluk alma- soluk verme dereceleri, aile çevresi bilgileri* istenmiştir.

Çocuğun ruhsal gelişimiyle ilgili ise, *mizah kabiliyeti, zevk-i selimi, temizliğe olan istidadı, dili, çocuk zeki mi? Mütevazı mı? Tavrı ve vaziyeti, gaybi midir? Abdal mıdır? Zekâsına tesir eden sebepler var mı? Ve neler?, muhakemesi, dikkati, karakteri, yaratıcılık ve icat kabiliyeti, taklit kabiliyeti* gibi bilgiler istenmiştir. Bu bilgiler öğretmen tarafından gözlemlenecek ve yıl boyunca düzenli olarak dosyaya işlenecektir. Günümüz eğitim anlayışları çerçevesinde burada yer verilen bilgiler incelendiğinde öğrenciyi tanıma konusunda Özgüven (2012) tarafından belirlenmiş olan öğrencinin ölçülebilir özellikleri şu şekilde sınıflandırılmıştır;

1. Beden ölçüleri
2. Fizyolojik ölçüleri
3. Motor yetenekleri
4. Duygusal ve algısal özellikleri
5. Zihinsel yetenekleri
6. Bilgi ve becerileri
7. Özel yetenekleri
8. İlgi, tutum, değer, inanç ve fikirleri
9. Kişilik özellikleri (2012, 12-14).

Ölçülebilir olarak belirlenen bu özelliklerin incelenen rehberde istenen bilgilerle büyük oranda örtüştüğü görülmektedir. Beden ölçüleri (*boy, ağırlık, baş çevresi ölçümü, omuzlarının genişliği, görünüşü*), fizyolojik ölçüler (*nefes alıp verme kapasitesi*), motor yetenekleri (*kuvveti ve hareket kabiliyeti*), zihinsel yetenekler (*zekâsı, mütevazılığı, gaybi ya da abdal olup olmadığı, zekâsına etki eden faktörler, muhakeme yeteneği, dikkati*), özel yetenekleri (*yaratıcılık ve icat kabiliyeti, taklit yeteneği, mizah yatkınlığı*), kişilik özellikleri (*zevk-i selimi, temizliğe olan yatkınlığı, tavrı ve davranışları*) açısından öğrencinin gözlenmesi ve bu bilgilerin kayıt edilmesi istenmiştir. Öğrencinin tüm yönleriyle tanınmasının, çocukların gelişimlerinin doğru yönde desteklenmesine ve verilen eğitimin kalitesinin artırılmasına katkı sağladığı günümüz eğitimcilerinin de üzerinde durdukları bir noktadır (Kuru ve Akman, 2019, 936).

Burada en önemli nokta öğretmen için verilmiş olan açıklamalar kısmıdır ki, bu kısımda öğretmenin nelere dikkat edeceği, öğrencide gözlemi nasıl yapması gerektiği gibi noktalarda ayrıntılı açıklamalar verilmiş olmasıdır. Bu açıklamalarda dikkate değer en önemli noktalara değinmek faydalı olacaktır. Bu noktalardan ilki çocuğun

ruhsal gelişimiyle ilgili olarak zeki mi yoksa mütevazı mı olduğuna dair tespitin yapılmasıyla ilgilidir. Bu konuda zeki çocukları diğerlerinden ayırmak için *aldıkları görevi aynen yapmakla yetinmeyip, kendilerinden ilaveler ve icatlar yapabilme* kabiliyetini gösterenler oldukları, mütevazı olanların ise *kendilerinde olağanüstü bir çaba görülmemeyen ancak sıradan muhakeme ve karşılaştırmalar yapabilenler* olarak belirlenebileceği ifade edilmiştir. Gaybi ve abdal öğrenciler arasındaki ayrımı yaparken de gaybilerin *muhakemeden mahrum ve aynı zamanda kendilerine verilen fikri ve vazifeleri aynen ve zorlukla tekrar edebilenler* olduğu, abdal ve ahmak olanların ise *hiçbir fikri kabiliyet gösteremeyenler* oldukları belirtilmiştir. Bu tip çocuklarda zekalarına etki eden hastalık ya da fakirlik gibi çeşitli dış etkilerin ya da bedensel eksiklerinin olup olmadığının da belirtilmesi istenmiştir. *Hafıza* ile ilgili tespitlerin *kafi, gayri kafi, iyi, mütevasıta, fevkalade* şeklinde sınıflandırılarak uygun olanın yazılması beklenmiştir. Çocukların muhakeme kabiliyetlerinin tespiti için yapılan açıklamalarda *musibimütevali* yani yanılmadan aralıksız devam edebilen, *çevik, ağır hareketli, durgun, kaybolmuş, dikkati düzgün, sabit, gayri sabit* şeklinde bir sınıflandırma belirlenmiştir. Çocuğun karakteriyle ilgili yapılacak değerlendirmelerde dikkat edilecek özellikler *aktif, şen, mahzun, lakayt, mahçup, korkak, cesur, serbest, girişimci, yalancı, mağrur, hilekâr, sahtekâr, doğru, mert* olarak belirlenmiştir. Çocuğun icat ve taklit kabiliyetlerinin ise, çocuğun öğretim hayatı süresince ortaya koymuş olduğu eserlerden anlaşılabilirliği, mizah kabiliyetinin ise özel hayatındaki mizahi yatınlığından anlaşılabilirliği belirtilmiştir. Çocukların zevki selim seviyelerinin elbiselerine, kitap ve defterlerine, hayat tarzlarındaki temizliğe olan yatınlıklarına bakılarak anlaşılabilirliği ve bununla ilgili tespitlerin uygun sıfatlar kullanılarak kaydedilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

Öğrencilerin öğretim kabiliyetleriyle ilgili olarak çocukların *riyazi, edebî, şair, sanatkar, tıbbiyeci* gibi sıfatlarla betimlenmeleri, konuşma tarzlarının ise *gürültülü, erkeğe, tam, seri, durgun, kekeme, dilsiz, telaffuz hatalarına sahip* şeklinde betimlenmeleri beklenmektedir. Öğretmen tarafından çocukların görünüşlerinin de tespit edilmesi istenmiş ve bunun için *gürbüz, latif, tatlı, güzel, terbiyeli, çirkin, kıvrıcık saçlı, sarışın, kumral, esmer, siyah* gibi ifadelerden uygun olanların kaydedilmesi istenmiştir. Öğrencilerin fiziksel güçleri *zayıf, kuvvetli, orta hâlli* gibi sınıflandırmalarla ifade edilmiştir.

Öğrencilerin fiziksel özelliklerinin tespiti sırasında öğretmenlerin dikkat edecekleri noktalarla ilgili yapılan açıklamalar incelendiğinde bu bölümlerin dönemin şartları doğrultusunda şekillendirildiği anlaşılmaktadır. Çocukların baş çevresinin ölçümleri yapılırken, başın üstünden ve kulakların yukarı kenarlarından itibaren daire çapı en geniş olan kısmın ölçülmesi gerektiği, bunu ölçmeye özel araçlar bulunmadığı takdirde santimetre şeridiyle ölçülüp rakamla ifade edilebileceği belirtilmiştir. Omuzların genişliğinin ölçümü yapılırken iki omuz başı arasındaki mesafenin dikkate alınması gerektiği ve ölçümün terzi mezurasıyla yapılabileceği belirtilmiştir. Çocuğun boyu ve ağırlığıyla ilgili ölçümlerinde kaydedilmesi istenmiştir. *Zefir ve şefik dereceleri* ölçümüyle kast edilen çocukların soluk alma ve soluk verme derecelerinin ölçülmesidir. Bunun

ölçümü de çocuk nefes alıp verirken göğüs genişliğinin santimetre şeridiyle ayrı ayrı ölçülerek yapılması ve ilgili bölüme rakamla yazılması gerektiği belirtilmiştir.

Çocuğun ailesi ve yaşadığı çevreyle ilgili gözlemler için de dikkat edilecek noktalar açıklanmıştır. Çocuğun ailesiyle ilgili olarak *zengin mi, fakir mi, yaşadığı mahalle kalabalık mı, tenha mı, akraba ve yakınları çok mu, münzevi mi yaşıyorlar, yoksa beraber mi yaşıyorlar, çocuk çok insanla temasta bulunuyor mu* gibi noktalara dikkat edileceği belirtilmiştir. Bu noktaların çocuğun maddi ve manevi, özel ve genel hayatını ne derecede etkilediğinin tespit edilip buna uygun olarak yazılması gerektiği ifade edilmiştir.

Kuru ve Akman (2019) okul öncesi eğitimde pedagojik dokümantasyonun önemi- ne yönelik yapmış oldukları çalışmada, öğrencilerin yakından ve sürekli olarak takip edilmeleri ve bu takiplerin sistematik olarak belgelenmesinin öğrencilerin kişisel ve akademik gelişimlerine büyük katkı sağlayacağını vurgulamışlardır. Şahin ve Beydoğan (2016) tarafından yapılan çalışmada da öğretmenin öğrencinin fiziksel, sosyal, bilişsel, dil, duygusal, kültürel gelişimine ait düzeyini, öğrenme biçimlerini, güçlü ve zayıf yönlerini ilgi ve gereksinimlerini bilmesinin önemine değinilmiştir. İncelenen metinde öğretmenler tarafından takibinin yapılması istenen özellikler dikkate alındığında bu özelliklerin günümüzde de önemli görüldüğünü söylemek mümkündür.

Öğrencinin Aldığı Ödül ve Cezaların Takip Edilmesi

İncelenen tetkik rehberinin ikinci kısmı çocuğun öğrenim hayatı süresince aldığı ödül ve cezalarla ilgili bilgilere ayrılmıştır. Bu kısımda, alınan ödül ve cezaların bir ay içerisindeki ve bir sene içerisindeki toplam değerlerinin kaydedileceği ve açıklamalar yapılacağı bölümler yine tablo hâlinde verilmiştir. Bu bölümde verilen ödül ve ceza ifadeleri o dönemin eğitim sisteminde kullanılan ödül ve ceza kavramlarıyla ifade edilmiştir *Aferin, Tahsin, İmtiyaz* ödül için, *Tevbih, Tescil, Tekdirialeni, Tardımuvakkat*, ceza için kullanılan ifadelerdir. İlgili kısımda bunlardan başka bir ödül veya ceza verildiyse ayrı bir bölümde ifade edilmesi istenmiştir. Burada verilen ödül ve ceza sınıflandırmalarının Akyüz, (2019) tarafından belirtilen Mutlakiyet Döneminde (1876-1878) verilen ödül ve cezalarla benzer nitelikte olduğu anlaşılmıştır. Bu dönemde öğrencilerde disiplini sağlamak için verilen cezalar *iltar ve tenbih, tekdir, tevkiif, alenen tekdir, ihbar ve şikâyet, ihracımuvakkat, ihracıkati*, ödüller ise *aferin, tahsin, tahsiname, imtiyaz, levha-i iftilhar, mükafat* şeklinde sınıflandırılmıştır (Akyüz, 2019, 234-236; Altın, 2016, 1870-1873). Bu rehberde yer verilen ödül ve ceza sınıflandırmalarının da benzer nitelikte olduğu görülmüştür. Dönemin eğitim anlayışı açısından ödül ve ceza kavramları eğitim sürecinde oldukça önemli kavramlar olarak ele alınmıştır. Öğrenci üzerinde ve okul ortamında disiplinin sağlanmasının ana unsuru olarak belirlenen ödül ve cezalar uygulanmadığı takdirde disiplin konusunda zafiyet yaşanacağı görüşü hakimdir. Süleyman Paşazade, ödül ve cezanın bir eğitimcinin vazgeçmesi mümkün olmayan eğitim araçları olduğunu, çocukların ders çalışma derecelerine göre ödül verilmesi ve bu konuda haksızlık yapılmamasına dikkat edilmesinin önemine değinmiştir. Öğren-

cilerin sadece ders çalışma açısından değerlendirilmemesini, ahlaklı, terbiyeli, hâl ve hareketi düzgün öğrencilerinde mükafatlandırılmasının gerekli olduğunu eserlerinde ifade etmiştir (Akt. Altın, 2016, 1876).

İncelenen rehberin ödül ve ceza bölümünde önemli olduğu düşünülen bölüm çocuğun ödül yada cezayı nasıl algıladığıyla ilgili bir açıklamanın yapılmasının istenmiş olmasıdır. Öğretmen *“ödül veya ceza çocukta maddi, manevi ne gibi tesirler bırakıyor? Çocuğun vazife şinas olmamasına neden olan ne gibi sebepler vardır?”* sorularına cevap vermesi istenmiştir. İlaveten bu konuyla alakalı olarak çocuğun geçmişteki, şimdiki ve gelecekteki ödüllendirmeleri ve cezalandırılmalarıyla ilgili olarak dikkate değer görüldüğü noktaları ifade etmesi de istenmiştir. Ayrıca ilgili bölüm için yapılan açıklamalarda oldukça dikkat çekicidir. Ödül ve cezaların kayıt edilmesi sırasında özellikle idare ya da öğretmen tarafından özel olarak verilen ödül ve cezaların yazılması gerektiği ifade edilmiş ve bunlar; *ayakta beklemek, göğsüne levha asmak, sınıfından dışarı çıkartmak, dövmek, kitap-yiyecek vermek, lisanla izzetinefsini kırarak veya okşayarak yapılan ceza veya mükafatlar* şeklinde sıralanmıştır. Bu tip ödül veya cezaların açıklamalar kısmına sebepleriyle birlikte yazılması istenmiştir. Ayrıca bir alt kısımda çocuğun ödül veya cezayı nasıl algıladığına dair yapılacak açıklamalarda dikkat edilmesi gerekenler, *çocuk bu mükâfat veya mücazati kendisine ne için tatbik ettiklerini zannediyor, bunun hayırlı, şerli, sebepli, sebepsiz, doğru yanlış, olduğu hakkında ne gibi kanaatleri var?* şeklinde sorular olarak verilmiştir. Ödül veya cezanın etkisiyle ilgili olan kısımlarda;

- Çocuğun görevlerini bu ödül veya cezaların tesiriyle mi yaptıkları,
- Ödül veya cezaların çocuğu şımartıp şımartmadığı,
- İzzet-i nefsi tahrik edip etmediği,
- İsyan mı ettirdiği yoksa miskin mi yaptığının açıklanması istenmiştir.

Ayrıca öğretmenin çocuğa karşı tavırlarının asabi, hilmiyetli, lütufkâr, lakayt, tehditkar olunmasının çocuk üzerindeki etkileri, öğretmenin kullandığı öğretim yöntemlerinin çocuk üzerindeki etkileri, bu tip durumların çocuğu çalışmaya teşvik edip etmediği, gibi noktalarda da açıklamalar istenmiştir. Osmanlı Devleti’nde modern eğitim anlayışının öncülerinden olan Mustafa Satı Bey, disiplin, başarı ve başarısızlık meselesinin bir vicdan meselesi olduğuna dikkat çekmiş ve eğitimcinin de bu durum farkında olması gerektiğini belirtmiştir. Satı Bey’e göre öğretmenin sesi, hâl ve hareketleri hatta sınıfın düzeni öğrencinin başarı yahut başarısızlığı üzerinde etkili olmaktadır (Akt. Altın, 2016, 1874). İncelenen rehberde ödül ve cezalarla ilgili kısım için hazırlanmış olan açıklamalar kısmında da Satı Bey’in bu düşüncesinin yansımalarını görmek mümkündür.

Üçüncü bir nokta olarak da çocuğun çalışkanlığında ebeveynin bir etkisi olup olmadığı, çocuğun ev ortamı ve servetinin geceleri çalışmasına uygun olup olmadığı, gıda, ışık, zaman ve mekan sıkıntısının olup olmadığı gibi noktalara da dikkat edilme-

si ve açıklanması istenmiştir. Ödül ve cezalarla ilgili olarak böyle ayrıntılı bir tespitin yapılması eğitim süresince verilen ödül ve cezaların etkililiğinin belirlenmesi açısından oldukça önemli ve günümüz eğitim anlayışlarına uygun bir noktadır. Günümüzde eğitimcilerin disiplin kavramına yaklaşımında çocukların sorumluluk almayı öğrenmeleri için yardımcı olmak, öz denetim ve çocukların kişiliklerine saygı duymak kavramları ön plana çıkartılmaktadır. Disiplinin amacı, çocuğa kendi davranışlarını denetleme, değerlendirme yeteneği kazandırmaktır. Bu bağlamda ödül ve ceza kavramlarından ziyade disiplin kavramının anlamının ön plana çıkarıldığı görülmektedir (Özen Altınkaynak, Uysal Bayrak, Taşkın ve Akman, 2018, 2-3; Tekke, Özer ve Taş, 2018, 20-21; Ağın,2020, 2527). Günümüz anlayışlarıyla incelenen rehberi karşılaştırdığımızda ödül ve ceza kavramlarının o dönemlerde eğitim sürecinin bir parçası olarak değerlendirilmesine karşılık ilgili bölümde yapılan açıklamalarda bu kavramların uygulanma şekline dikkat edildiği ve öğrenci üzerinde yapmış olduğu etkilerin gözlenmesinin beklendiği anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin Okula Devam Durumlarının Takip Edilmesi

İncelenen rehberin bir sonraki bölümü öğrencilerin devam ve devamsızlık bilgileri için ayrılmıştır. Ay ay bu bilgilerin yazılması için oluşturulan bir tablonun devamında çocuğun eviyle okul arasındaki mesafenin belirtilmesi, devam ve devamsızlık sebepleri, çocuğun okul dışında çalışmak zorunda olup olmaması, gibi konularda da açıklamalar istenmiştir. Bu açıklamalar yapılırken dikkat edilmesi gereken hususlar ise şöyle ifade edilmiştir; *çocuğun evinden mektebe olan mesafe saat ya da metre hesabıyla takribi olarak yazılacak, devam ve devamsızlığı sebepleri, çocuğun dışarıda çalışıp çalışmadığı hanesine, hastalık, günlük meşguliyet, ebeveynsizlik, mevsim muhalefeti, okul görevlerinin çokluğu, çocuğun devam konusundaki itiyadı, yani çocuğun okula olan muhabbeti ve nefreti, ahlaki ve gayri ahlaki sebepler açıklanarak yazılacak, aynı zamanda çocuk ne gibi sebeple dışarıda çalışıyor, çalıştığı şey nedir, bu meşguliyetten ne gibi bir menfaat bekliyor, yani fakir olan ebeveynine yardım için mi yoksa ebeveynin sanatını öğrenmek için mi çalışıyor gibi noktalar açıkça yazılmalıdır.*

Öğrencilerle İlgili Önemli Olayların Takip Edilmesi

Tetkik rehberinin dördüncü bölümü ilk üç kısımda açıklanmasına imkân olmayan fakat çocuğun maddi ve manevi hayatında büyük önem taşıyan bazı mühim vakaların tespit ve açıklanması için ayrılmıştır. Burada tespit edilen vakayla ilgili olarak bu durumu gözlemleyen kişinin ismi ve görevi, vakanın gözlemlendiği tarih, vakanın ayrıntılarıyla ilgili olarak gözlemlenen vakanın çocuğun kuvvet, çeviklik, sürat, dikkat, tefekkür gibi özel kabiliyetlerini kullanmasını gerektiriyor mu? Vaka çocuğun kendi tarafından mı seçilmiş yoksa başka biri tarafından mı teklif edilmiş ya da görev olarak verilmiş eğer böyleyse o kişi kimdir? Vakayı ebeveyn, öğretmen ya da kendisini izleyen diğer çocuklar tarafından takdir edilmek için mi yapmıştır? Bu vakanın sonucunda bir ödül yada ceza var mıdır varsa ne cinstendir?

Kim tarafından teklif veya vaat edilmiştir? Vaka da hiç olmazsa basit bir kişiliği tahrik yok mudur? Vaka sırasında etkilenen diğer çocukların durumu nasıldır? Vakadan etkilenmeyen çocukların durumu nasıldır? Vakayı yapan çocuğun vaka sonundaki durumu nasıldır? Bu vakanın sonuçları tesadüflere mi bağlıdır? sorularına cevaplar istenmiştir. Bu kısım ile ilgili yapılan açıklamalar incelendiğinde bu kısmın gerekçesi *çocuklara kasten yaptırılan bir hareketin sebep olduğu olayın incelenmesiyle beraber çocukların kendiliklerinden yaptıkları bir hareketi de inceleyebilmek* olarak ifade edilmiştir. Ancak olayların kaydedilmesi sırasında hissi veya farazi hiçbir şeyin karıştırılmaması, olayın olduğu gibi nakledilmesinin önemi belirtilmiştir.

Günümüz eğitim anlayışları çerçevesinde bireyi tanımanın en önemli gerekçelerinden birisi bireyler arası farklılıkları ortaya çıkarmak ve bu farklılıkları oluşturan özellikler açısından gelişimine katkıda bulunmaktır. Çocukları tanıma ve değerlendirme sürecinde çocuklarla ilgili tüm bilgileri tutarlı, objektif bir şekilde çeşitli araçlardan yararlanarak sistematik olarak toplama, kayıt altına alma ve bunları değerlendirerek anlamlı bir karar verme süreci gerçekleştirmek gerekmektedir. Bu durum çocuklara uygun eğitim öğretim ortamları hazırlanmasının temel taşı olarak değerlendirilmektedir (Yılmaz Topuz ve Erbil Kaya, 2016, 30; Kuru ve Akman, 2020).

Öğrenci Eserlerinin Takip Edilmesi

İncelenen rehberin son bölümü çocuğun yapmış olduğu eserlere yönelik olarak hazırlanmıştır. Bu kısım ile ilgili açıklamalarda çocuğun yapmış olduğu eserlerden kast edilenin gerek okulda gerekse evde özel olarak çocuk tarafından yapılan resimler, güzel yazı çalışmaları, karalamalar, mektup, el yazısı, el işleri gibi ders vazifeleri olduğu belirtilmiştir. Bunların rehberde bırakılan boş sayfalara yapıştırılmaları istenmiş, eğer fazla ürün ortaya konulmuşsa ayrı bir dosya olarak da hazırlanabileceği belirtilmiştir. Ancak dikkat edilmesi istenen en önemli nokta bu eserlerin özel olarak bu dosya için hazırlanmış olmamasıdır. Amaç çocuğun doğal eserlerine malik olmaktır. Rehber için yapılmış ve büyükler tarafından düzenlenmiş eserlerin bir önemi olmadığı belirtilmiştir.

Bu bölümde istenen eserler ve bununla ilgili yapılan açıklamalar incelendiğinde günümüzde yaygın olarak kullanılan portfolyo/öğrenci ürün dosyasıyla benzer nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. İncelenen rehberde öğrenciyi tüm yönleriyle tanıma ve bireysel gelişimini takip etme amacı söz konusuysen, günümüz portfolyo dosyalarında öğrencinin başarısını değerlendirme amacının ön plana çıkmış olması bu rehberle günümüz uygulamaları arasındaki en önemli farklılıktır. (Şenol ve Güzeller, 2007, 44-45; Yurdabakan, 2011, 62). Bu rehberde ise öğrenci ürünlerinin toplanmasının esas amacının öğrenciyi tanımak olduğu anlaşılmaktadır. Bu amacı, toplanması istenen öğrenci ürünlerinin nitelikleriyle ilgili yapılan açıklamalardan anlamak mümkündür. Bu açıklamalarda en dikkat çekici olanı ürünlerin öğrencinin süreç içerisinde kendiliğinden ortaya koyduğu eserler olmasına dikkat çekilmiş olması ve özel olarak dosya-

ya koymak için hazırlanmış ürünlerden imtina edilmesinin ifade edilmesidir. Ayrıca ürünlerin bizzat öğrenciler tarafından hazırlanmış olması yani büyüklerin yardım ve katkılarının olmaması gerektiği de özellikle üzerinde durulan bir nokta olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencinin kendi çalışmalarından oluşan bir öğrenci takip dosyası hazırlanmasına yönelik yapılan araştırmalarda bu sürecin avantajları ve sınırlılıkları üzerine değerlendirmeler yapılmıştır. Bu değerlendirmeler dikkate alındığında sınırlılıklar arasında en çok vurgulanan konunun dosyaya dahil edilecek ürünlerin seçimi konusu olduğu görülmektedir. Bu noktada öğrencinin kimseden yardım almadan oluşturduğu ürünlerin seçilmesine özen gösterilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Kilmen, 2008, 166; Demirören, Aytuğ Koşan ve Palaoğlu, 2009, 21; Kan, 2007, 136-137). Son dönem eğitim çalışmaları incelendiğinde gelişen teknolojiyle birlikte öğrenci ürün dosyalarının takibinde e-portfolyo kullanımının daha etkin bir şekilde gerçekleştirildiği ve bu sayede özellikle ürünlerin depolanmasıyla ilgili fiziki zorlukların aşıldığı anlaşılmaktadır (Shea ve Priyatam, 2019; Farell, 2020; Gök, Baş ve Ayaz, 2020; Akgün ve Şahin Kölemen, 2020).

Rehberin sonunda da bu rehberi hazırlayan kişiyle ilgili kişisel ve mesleki bilgilerin istendiği bir bölüme yer verildiği görülmektedir. Bu bölümün oluşturulmuş olmasını, rehberin doğru kişiler tarafından doldurulduğunun tespit edilmesinin amaçlanması şeklinde yorumlamak doğru olacaktır.

Sonuç

Modern eğitim anlayışları çerçevesinde eğitim sürecinde bireyi tanımının öneminin arttığını günümüz çalışmaları göstermektedir (Aktepe, 2005; Kilmen, 2008; Yılmaz Topuz ve Erbil Kaya, 2016; Şahin ve Beydoğan, 2016; Kuru ve Akman, 2019; Mammadova, 2019; Olifer, 2020; Akgün ve Şahin Kölemen, 2020). Öğretmenlerin öğrenciyi tanımaya yönelik yapacakları çalışmaları arttırmaları, eğitimde ve öğretimde başarılı olmalarına, bireysel farklılıkların ön plana çıkarılmasına ve böylece eğitim-öğretim etkinliklerinin bireysel farklılıklara göre yapılmasına katkı sağlayacaktır (Aktepe, 2005). Yapılandırmacı yaklaşıma dayalı eğitim-öğretim programlarının kullanılmaya başlanmasıyla birlikte aktif öğrenme, öğrenmeyi öğrenme, kişinin kendi öğrenmesini sorgulaması, öz değerlendirme gibi kavramların önemi artmıştır (Toprak ve Çakır, 2018; Mammadova, 2019; Olifer, 2020). Bu çalışmada incelenen tetkik rehberinin günümüzden 100 yıl önce hazırlanmış olması ve hazırlanma amaçları dikkate alındığında günümüz yaklaşımlarının temelini oluşturacak bir niteliğe sahip olduğu anlaşılmaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığında yapılan uygulamalar incelendiğinde "Öğrenci Dosyası" adı altında uzun yıllar bu tarz bir öğrenci takip dosyasının her öğrenci için tutulduğu görülmektedir. Bu dosyanın uygulama sürecinin ilköğretim kurumları yönetmeliğinde belirlendiği ve yapılan değişikliklerle bu uygulamanın fiziksel ortamdan kaldırıldığı görülmektedir.

MEB tarafından yayınlanan İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde yapılan değişiklikler incelendiğinde 2003 yılında yayınlanan yönetmelikte “Öğrenci Dosyası” başlığı altında 23. maddede her öğrenci için bir dosya tutulması ve bu dosyada öğrencinin kayıt ve okul değiştirme belgeleri, velisiyle yapılan yazışmalar, rehberlikle ilgili gerekli kayıtların yer alacağı, gizlilik gerektiren belgeler ve objektif olmayan görüşlerin yer almayacağı belirtilmiştir (MEB, 2003). İlgili yönetmelikte 2008 yılında yapılan değişiklikle birlikte “Öğrenci Gelişim Dosyası” başlığı altında E-okul siteminde her öğrenci için bir öğrenci gelişim dosyası tutulacağı ve bu dosyaya pedagojik olmayan ve gizliliği gerektiren bilgilerin işlenmeyeceği ifade edilmiştir (MEB, 2008). Bu değişiklikte birlikte öğrenci dosyalarının fiziksel olarak tutulmasına son verilmiş, e-okul sistemi üzerinden dosya tutulmaya başlanmıştır. Ancak bu sistemde hangi verilerin olacağı ayrıntılı bir şekilde ifade edilmemiştir. 2008 yılına kadar okullarda öğretmenler tarafından fiziksel olarak tutulan öğrenci dosyalarından bir örnek (Ek-1) incelendiğinde bu dosyanın içeriğinin çalışmada incelenen dosya (EK-2) ile gösterdiği büyük benzerlik anlaşılmaktadır.

Geleneksel öğretim anlayışının hakim olduğu dönemler olarak düşünülen dönemlerde öğrenciyi tanımaya önem verildiği, öğrenme süreçlerinin takip edilmesi için çalışmalar yapıldığının anlaşılması bu çalışmanın en önemli sonuçlarından. Yapılan çalışmayla ulaşılan bir diğer önemli yargı da tetkik rehberinin hazırlanış amacıyla karışımıza çıkmaktadır. İncelenen rehber o dönemde ülkenin tamamının eğitim-öğretim haritasının çıkarılması ve verilerin toplanması amacıyla hazırlanmıştır. Bu bağlamda düşünüldüğünde eğitimde mevcut durumun tespit edilmesi ve toplanan verilerden yola çıkılarak eksiklerin tamamlanması için gerekli değişikliklerin yapılabilmesi için veri toplanmasının amaçlandığı anlaşılmaktadır.

Yapılan araştırmalarda henüz tetkik rehberinin uygulanıp uygulanmadığına dair bir veriye ulaşılamamıştır. Darülfünun bünyesinde açılmış olan Mektep ve Terbiye Müzesinde çok zengin ve nadir eserlerin toplandığı ancak 1933 yılında darülfünunun kapatılmasıyla birlikte müzenin de kapandığı anlaşılmaktadır (Selçuk, 2012, 249). Burada toplanmış olan eserlerin daha sonra yapıldığını Baltacıoğlu şu şekilde ifade etmiştir; *“Ben Maarif Nezareti’nde yaptığım memuriyetlerimin verdiği fırsatlardan yararlanarak, Emrullah Efendi tarafından hazırlanmış ve kendi eliyle düzeltilmiş olan bütün belgeleri, yazılı abideleri toplamış, Darülfünun’da yönetimim altında bulunan Terbiye Müzesi Kütüphanesi’ne koymuştum. Bu tür belgeler bakımından çok zengin olan ve Türkiye’de bir eşi daha olmayan bu müze ve kütüphane, benim Darülfünun’dan çıkarılmamdan biraz sonra hemen ortadan kaldırılmıştır. ... Terbiye Müzesi’nin zengin ve bir daha oluşturulamaz birikimine gelince, onun hakkında bu yaz Ankara’da Okuma Kitapları Komisyonu’nda bulunduğum sırada öğrendim: Şimdi üniversite binasının tavan arasında çuvallar içinde imiş..”* (Baltacıoğlu, 1998, 208). Bu ifadelerden de anlaşılacağı üzere müzede oldukça önemli bir külliyat oluşturulmuş ancak korunamamıştır.

Bu çalışmada incelenen tetkik rehberinin içeriğine bakıldığında yayınlandığı dönemin eğitim anlayışı ve öğrenciye yaklaşımıyla ilgili çok değerli bir eser olduğu anlaşılmaktadır. Eserin içeriğinin modern eğitim anlayışlarını desteklediği görülmektedir. Bu anlamda günümüz eğitim anlayışının temellendirilmesine önemli bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Eğitim sürecine önem verilmesinin ve öğrencilerin bireysel olarak takip edilmesinin öğrenci başarısına etkisinin o dönemlerde farkında olunduğu ve bunun geliştirilmesi için çaba gösterildiği anlaşılmaktadır.

Kaynakça

- AĞIN, Eren (2020). "Sınıf Yönetiminde Disipline İlişkin Öğretmen ve Okul Yöneticisi Görüşleri", **Kastamonu Education Journal**, C. 28, S. 6, ss. 2525-2534. doi: 10.24106/kefdergi.723573.
- AKGÜN, Ergün ve ŞAHİN KÖLEMEN, Cansu (2020). "E-Portfolyo Oluşturmanın Öğrencinin Akademik Öz Düzenleme Becerisine Etkisi", **Milli Eğitim Dergisi**, C. 49, S. 227, ss. 117-140.
- AKTEPE, Vedat (2005). "Eğitimde Bireyi Tanımanın Önemi", **Gazi Üniversitesi Kırşehir Üniversitesi Eğitim Fakültesi** C.6, S.2, ss. 15-24.
- AKYÜZ, Yahya (2019). **Türk Eğitim Tarihi**, Pegem A Yayıncılık, Ankara.
- ALTIN, Hamza (2016). Osmanlı Pedagoglarında Disiplin, Ödül ve Ceza Fikirlerine Dair Örnekler. **A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi**, S. 57, ss. 1869-1884.
- ARASTAMAN, Gökhan, ÖZTÜRK FİDAN, İnci ve FİDAN, Tuncer (2018). "Nitel Araştırmada Geçerlik ve Güvenirlik: Kuramsal Bir İnceleme", **YYÜ Eğitim Fakültesi Dergisi**, C. 15, S. 1, ss. 37-75.
- BALTACIOĞLU, İsmail Hakkı (1998). **Hayatım**. Yayına Haz. Ali Y. Baltacıoğlu, Dünya Yayıncılık, İstanbul.
- BAŞKALE, Hatice (2016). "Nitel Araştırmalarda Geçerlik, Güvenirlik ve Örneklem Büyüklüğünün Belirlenmesi", **Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi**, C. 9, S. 1, ss. 23-28.
- CRESWELL, John W. (2013). **Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları Araştırma Deseni**. (Selçuk Beşir Demir, çev. edt.), Eğiten Kitap, Ankara.
- DEMİRÖREN, Meral, AYTUĞ KOŞAN, Ayşen Melek ve PALAOĞLU, Özden (2009). "Bir Öğrenme ve Değerlendirme Yöntemi Olarak 'Portfolyo' ", **Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası**, C. 62, S. 1, ss. 19-24.
- ERDEM, Aliye, (2013). "The Constructivist Approach in Education", **Journal of Education and Future**, S. 3, ss. 61-77.
- FARRELL, Orna (2020). "From Portafoglio to Eportfolio: The Evolution of Portfolio in Higher Education", **Journal of Interactive Media in Education**, S. 1, s. 19, DOI: <http://doi.org/10.5334/jime.574>.

- GÖK, Bilge, BAŞ, Özlem ve AYAZ, Mahmut (2020). "Sınıf Öğretmenlerinin Elektronik Portfolyo Hakkındaki Görüşleri", **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi** C. 21, S. 2, ss. 1085-1104, DOI: 10.17679/inuefd.742503.
- GÜLER, Ahmet, HALICIOĞLU, Mustafa Bülent ve TAŞÇIN, Serkan (2013). **Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri**, Seçkin Yayıncılık, Ankara.
- KAN, Adnan (2007). "Portfolyo Değerlendirme", **Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, S. 32, ss. 133-144.
- KİLMEN, Sevilay (2008). "Öğrenme Serüveninin İzlenmesinde Ürün Seçki Dosyalarının (Portfolyo) Kullanımı" **Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, C. 1, S. 16, ss. 156-170.
- KURU, Nilüfer, ve AKMAN, Berrin (2019). "Çocuğu Tanıma ve Değerlendirme Aracı Olarak Pedagojik Dokümantasyon", **Kuramsal Eğitimbilim Dergisi**, C. 12, S. 3, ss. 935-949.
- MAMMADOVA, Latifa (2019). "Essence, Main Parameters and Benefits of Student-Centered Learning" **Azerbaijan Journal of Educational Studies**, S. 4, ss. 27-38.
- MEB, (2003). "Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik", **Resmi Gazete**, sayı 2521227, 08.2003.
- MEB, (2008). "Milli Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik", **Resmi Gazete**, sayı 27090, 24.12.2008.
- OLIFER, Olena (2020). "The Learner-Centred Paradigm of Education: Its Features and Philosophical Basis" **SHS Web of Conferences**, S. 75, ss. 1-9. <https://doi.org/10.1051/shsconf/20207503002>.
- O'NEILL, Geraldine & MCMAHON, Tim. (2005). "Student-centred learning: What does it mean for students and lecturers?" **Emerging Issues in the Practice of University Learning and Teaching**, S. 1, ss. 30-39.
- ÖZEN ALTINKAYNAK, Şenay, UYSAL BAYRAK, Hatice, TAŞKIN, Necdet ve AKMAN, Berrin (2018). "Çocukların Ödül ve Ceza Algıları ile Öğretmenlerin Disiplin Hakkındaki Görüşleri", **Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi**, S. 33, ss. 1-12.
- ÖZGÜVEN, İbrahim Ethem, (2012). **Bireyi Tanıma Teknikleri**, Nobel Yayıncılık, Ankara.
- SHEA, Timothy ve PARAYİTAM, Satyanayarana (2019), «Antecedents of graduate student satisfaction through e-portfolio: content analysis», **Education + Training**, C. 61 S. 9, ss. 1045-1063. <https://doi.org/10.1108/ET-04-2019-0064>
- SELÇUK, Mustafa (2012). **İstanbul Darülfununu Edebiyat Fakültesi**, Atatürk Araştırma Merkezi, Ankara.
- ŞAHİN, Cengiz ve BEYDOĞAN, Ömer H. (2016). "Öğretmenlerin Öğrencileri Tanıma Yeterliliği Ölçeği: Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması", **21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum**, C. 5, S. 14, ss. 177-198.
- ŞENOL, Yeşim ve GÜZELLER, Cem Oktay (2007). "Ölçme Değerlendirmede Bir Yöntem: Portfolyo", **Tıp Eğitimi Dünyası**, S. 26, ss. 41-49.

Eğitim Tarihimizde Öğrencilerin Fiziksel ve Ruhsal Gelişimlerinin Takip Edilmesi İçin Hazır...

TEKKE, Mustafa, ÖZER, Bayram ve TAŞ, Ebru (2018). "Türkiye'de Sınıf İçi Eğitimde Cezanın Etkisi: Disiplin Kurallarının Bilimsel Uygulanması". **Disiplinlerarası Eğitim Araştırmaları Dergisi**, C.2, S. 4, ss. 19-27.

TOPRAK, Tuğba Elif ve ÇAKIR, Abdolvahit (2018). "Where the Rivers Merge: Cognitive Diagnostic Approaches to Educational Assessment". **Kuramsal Eğitimbilim Dergisi**, C. 11, S. 2, ss. 244-260.

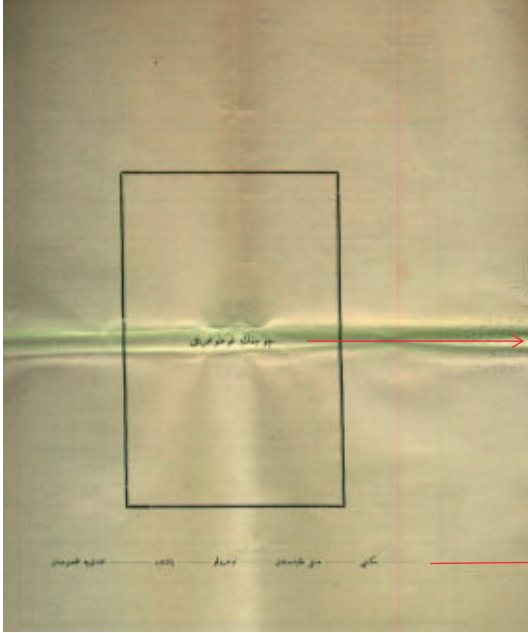
YAŞAR, Mustafa (2018). "Nitel Araştırmalarda Nitelik Sorunu", **MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi**, C. 5, S. 2, ss. 55-73.

YEŞİLYAPRAK, Binnur (2000). **Eğitimde Rehberlik Hizmetleri**, Nobel Yayıncılık, Ankara.

YILDIRIM, Ali ve ŞİMŞEK, Hasan (2013). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık, Ankara.

YILMAZ TOPUZ, Gülin. ve ERBİL KAYA, Özlem Melek (2016). "Okulöncesi Eğitim Öğretmenlerinin Çocukları Tanıma Ve Değerlendirme Amaçlı Yapılan Çalışmalara İlişkin Görüşleri", **Anadolu Journal of Education Sciences International**, C. 6, S. 1, ss. 27-62.

EK.2 Çalışmada İncelenen Dosyadan Örnek Sayfalar

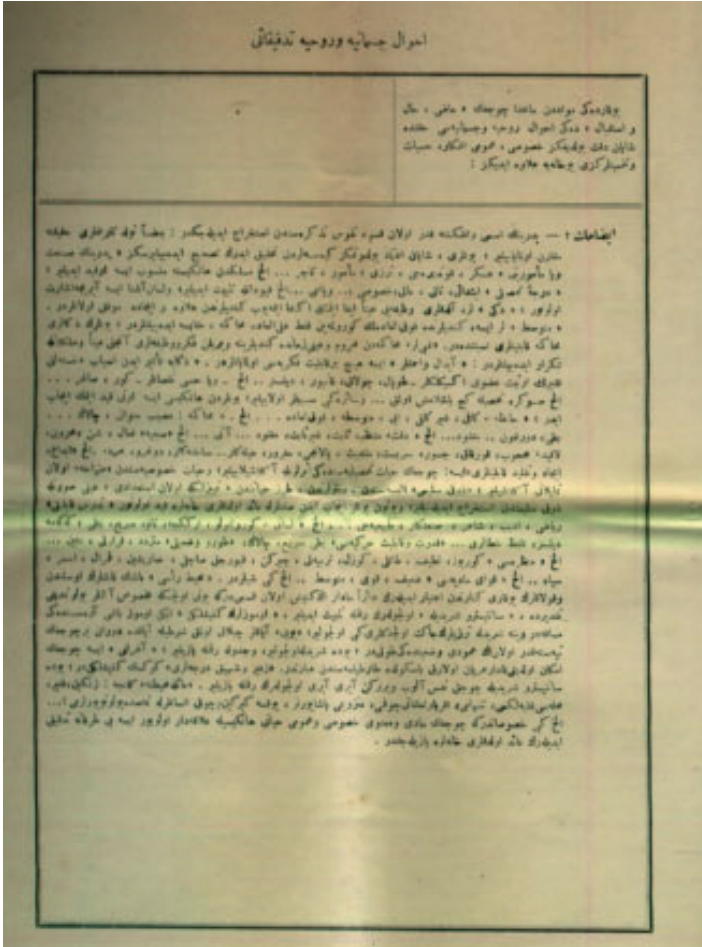
Çocuğun Fotođrafı

.....Mektebi Sınıf
Talebelerindennumaralı
yaşında Efendiye mahsustur.

اموال چسپايه و روسيه تفقيان

پونهك اسي	سراج قاپي
سراج بومل دالان	دوق بوجو
ساق	تورنگكولان ايسه دوق
پونهك اسي	سورن قاپي
پونهك سوتك و سولوردا	ساق
پونهك اسي	سورن دوق بومل كرس
پونهك اسي	سورن دوق بومل
پونهك اسي	سورن دوق بومل
پونهك اسي	سورن دوق بومل
پونهك اسي	سورن دوق بومل
پونهك اسي	سورن دوق بومل
پونهك اسي	سورن دوق بومل
پونهك اسي	سورن دوق بومل
پونهك اسي	سورن دوق بومل
پونهك اسي	سورن دوق بومل
پونهك اسي	سورن دوق بومل
پونهك اسي	سورن دوق بومل
پونهك اسي	سورن دوق بومل

Çocuğun fiziki ve ruhi özelliklerinin tetkiki ile ilgili bölüm.

Çocuğun fiziki ve ruhi tetkiki yapılırken öğretmenlerin dikkat etmesi gereken noktalarla ilgili açıklamaların verildiği bölüm. Bu bölüm bulgular kısmında ayrıntılı olarak ele alınmıştır.